

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 5060/2018
06.11.2019. године
Београд

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Јелене Боровац и Бранка Станића, чланова већа, у парници тужиоца „АА“ из ..., кога заступа Чедомир Николић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Светозар Добросављевић, адвокат из ..., одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 4342/10 од 14.06.2010. године, у седници одржаној 06.11.2019. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 4342/10 од 14.06.2010. године, као изузетно дозвољеној.

УСВАЈА СЕ ревизија тужиоца, **УКИДАЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Новом Саду Гж 4342/10 од 14.06.2010. године и пресуда Општинског суда у Новом Саду П 5540/1996 од 05.03.2007. године и предмет враћа Основном суду у Новом Саду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 4342/10 од 14.06.2010. године, потврђена је пресуда Општинског суда у Новом Саду П 5540/1996 од 05.03.2007. године и жалба тужиоца одбијена. Том пресудом одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена обавезе да му исплати 682.866,42 динара са законском затезном каматом од 13.06.2006. године па до исплате, као и захтев да му тужена накнади трошкове парничног поступка.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и битних повреда одредаба парничног поступка, описно се позивајући на члан 395. раније важећег ЗПП-а, ради уједначавања судске праксе и на више означених одлука Врховног суда Србије.

Решењем Врховног касационог суда Рев 30/11 од 19.01.2011. године, био је прекинут поступак по ревизији тужиоца због наступања правних последица отварања

поступка стечаја над тужиоцем, а настављен је решењем Рев 1329/18 од 09.05.2018. године, којим је предмет уступљен другостепеном суду ради оцене изузетне дозвољености ревизије по члану 395. раније важећег ЗПП-а.

Апелациони суд у Новом Саду је решењем РЗ 6/18 од 17.07.2018. године, предложио Врховном касационом суду одлучивање о ревизији тужиоца изјављеној против наведене другостепене пресуде, као изузетно дозвољеној у смислу члана 395. раније важећег ЗПП.

И по оци Врховног касационог суда испуњени су услови да се о изјављеној ревизији тужиоца одлучи као изузетно дозвољеној на основу члана 395. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.125/04, 111/09) који се у овом парничном поступку примењује на основу члана 506. став 1. ЗПП („Сл. гласник РС“, бр.72/11, 55/14) јер је у конкретном случају потребно да се уједначи судска пракса.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 399. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана, због погрешно примењеног материјалног права.

Доношењем побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а разлози ревизије не указују која је то конкретно битна повреда поступка учињена доношењем побијане пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је са туженом закључио 27.06.1991. године уговор о ненаменском зајму на бази самофинансирања задругара, којим је туженој одобрио зајам у износу од 150.000,00 тадашњих динара, са роком отплате у 55 једнаких фиксних месечних рата у износу од по тадашњих 2.727,30 динара. У оквиру преузете обавезе, тужена је извршила уплату депозита од тадашњих 30.000,00 динара, административних трошкова од тадашњих 4.000,00 динара и провизију од тадашњих 4.500,00 динара. Након што су туженој пренета одобрена средства она је започела са отплатом зајма и прву рату платила 11.07.1992. године, а преузету обавезу је измирила закључно са 23 месечном ратом 18.08.1993. године. На основу налаза и мишљења судског вештака економско-финансијске струке утврђено је да је укупан износ добијеног зајма на дан 27. јуна 1991. године одговарао износу од 9.902,45 немачких марака, да је вредност уплаћеног депозита које је тужена извршила тада одговарала износу од 1.857,59 немачких марака, а вредност осигурања да је одговарала износу од 1.104,29 немачких марака и да је тужена отплаћивањем уговорених рата исплатила укупно 628,36 немачких марака, (полазећи од вредности сваке рате у моменту исплате), тако да разлика између вредности одобреног кредита од 9.202,45 немачких марака умањена за износе извршених уплата рата, депозита и осигурања, износи 5.612,21 немачких марака. Прерачуном тог неисплаћеног износа зајма у динарској противвредности на дан подношења тужбе 04.09.1996. године, утврђена је висина главног дуга тужене од 19.647,74 динара, који заједно са обрачунатом законском затезном каматом за период

од подношења тужбе до дана вештачења 12.06.2006. године износи укупно 682.866,42 динара, што представља висину постављеног тужбеног захтева.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца, закључивши да је тужена у целости извршила своју уговорну обавезу отплатом фиксних месечних рата, онако како је гласила њена уговорна обавеза и да је тиме поштована воља уговорних страна у смислу члана 99. Закона о облигационим односима (ЗОО). Притом је имао у виду да је у време отплате дошло до непредвидивог раста инфлације и обезвређивања вредности новца, али је сматрао да је тужилац имао могућности да у тим новонасталим околностима обезбеди заштиту својих интереса закључењем анекса уговора ради измене рата, што није учинио.

Изложено правно становиште је прихватио и другостепени суд, са додатном аргументацијом да се тужилац није користио правом на раскид уговора због промењених околности у смислу чланова 133-135 ЗОО, нити изменом уговора због немогућности испуњења у смислу члана 137. став 2. ЗОО, нити је пак у овом спору тражио раскид уговора да би било услова за реституцију прописану у члану 132. истог закона. Такође је сматрао да обавеза тужене у погледу исплате дуга по одредбама уговора о зајму није била везана за курс немачке марке, те да зато у одсуству такве девизне клаузуле нема основа на позивање тужиоца на начело еквивалентности узајамних престација у смислу члана 15. ЗОО.

Изложено правно становиште нижестепених судова да је тужиочев захтев неоснован зато што је тужена у свему извршавала своју обавезу онако како је она гласила према одредбама закљученог уговора, а да се притом тужилац није користио раскидом или изменом уговора због промењених околности, не може се прихватити у конкретној ситуацији када је то учињено у условима хипер инфлације (током 1992 – 1993. године). Наиме, неприхватљиво је становиште да се формално извршавање уговорне обавезе из уговора о зајму онако како она гласи у условима ноторно високе инфлације, третира као суштинско јер је враћен далеко мањи динарски износ него што је то била реална вредност тог дуга обзиром да је зајам дат у одређеном динарском износу који је тада имао одређену и одредиву девизну противвредност.

Како у заснивању двостраног уговора и уговорних односа учесници полазе од начела једнаких вредности узајамних давања (члан 15. ЗОО) и придржавају се начела савесности и поштења (члан 12) и како се о овом правном питању изјаснио Врховни суд Србије, закључком Грађанског одељења од 19.05.2009. године, да се висина зајма у оваквом случају утврђује према валоризованој девизној вредности на дан пресуђења у динарској противвредности, са каматом од дана доношења првостепене одлуке, односно вештачења, то је побијана одлука заснована на погрешној примени материјалног права.

Зато ће првостепени суд у поновном поступку поступити у том смислу, тако што ће утврдити висину преостале супстанце зајма према валоризованој девизној вредности на дан пресуђења у динарској противвредности.

Како одлука о трошковима поступка зависи од исхода одлуке о главној ствари, то је и она укинута.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци на основу члана 406. став 2. ЗПП.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић